

Недопад Григорій Вікторович

*доктор філософії з фінансів, банківської справи та страхування,
доцент кафедри фінансів, банківської справи та страхування
Луцького національного технічного університету*

Левитський Вадим Валентинович

*аспірант кафедри фінансів
Національного університету біоресурсів
і природокористування України*

DOI: <https://doi.org/10.36059/978-966-397-335-7-29>

ФІНАНСОВО-ІНВЕСТИЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СФЕРИ ПОВОДЖЕННЯ З ВІДХОДАМИ В КОНТЕКСТІ РЕАЛІЗАЦІЇ ПОЛІТИКИ РЕСУРСОЗБЕРЕЖЕННЯ: РЕГІОНАЛЬНІ ТА ГАЛУЗЕВІ ОСОБЛИВОСТІ

В умовах необхідності активізації процесів ресурсозбереження та зміцнення енергетичної самодостатності країни та регіонів актуалізується проблема нарощення обсягів фінансово-інвестиційного забезпечення сфери поводження з відходами, щоб мінімізувати негативний вплив різноманітних видів відходів на довкілля та забезпечити утилізацію ресурсних цінностей вторинної сировини. У попередні роки у сфері поводження з відходами не спостерігалася навіть критично необхідна інвестиційна активність суб'єктів вторинного ресурсокористування через відсутність необхідних податкових, кредитних та інших преференцій, що робило не вигідним бізнес пов'язаний з утилізацією промислових та побутових відходів.

У 2015–2020 роках сукупні витрати у поводження з відходами за всіма джерелами фінансування в цілому по Україні щорічно зростали окрім діапазону 2019–2020 років. Зокрема, у 2015 році сукупні витрати у поводження з відходами за всіма джерелами фінансування в цілому по Україні становили 7539,4 млн грн,

у 2016 році – 8928,3 млн грн, у 2017 році – 9979,2 млн грн, у 2018 році – 10012,3 млн грн, у 2019 році – 15981,4 млн грн, у 2020 році – 14097,0 млн грн. У 2020 році порівняно з 2015 роком сума сукупних витрат у поводження з відходами за всіма джерелами фінансування в цілому по Україні виросла на 6557,6 млн грн або на 187,0%. За період 2015-2020 років найбільше значення в динаміці даного показника мало місце у 2019 році (15981,4 млн грн), а найменше – у 2015 році (7539,4 млн грн).

Певними позитивними тенденціями відзначається така складова сукупних витрат у поводження з відходами як запобігання утворенню відходів за допомогою внесення зміни у виробничий процес. У 2015–2020 роках витрати щодо запобігання утворенню відходів за допомогою внесення зміни у виробничий процес зростали, окрім незначного падіння у 2019 році. Зокрема, у 2015 році витрати щодо запобігання утворенню відходів за допомогою внесення зміни у виробничий процес становили 274,3 млн грн, у 2016 році – 326,3 млн грн, у 2017 році – 405,2 млн грн, у 2018 році – 469 млн грн, у 2019 році – 365,2 млн грн, у 2020 році – 460,5 млн грн. У 2020 році порівняно з 2015 роком сума витрат щодо запобігання утворенню відходів за допомогою внесення зміни у виробничий процес виросла на 186,2 млн грн або на 167,9 %.

У короткостроковій перспективі необхідно здійснювати роботу щодо нарощення обсягів фінансово-інвестиційного забезпечення саме цієї складової сфери поводження з відходами, що дасть змогу зменшувати масу утворення відходів безпосередньо у виробничому процесі і поступово скорочувати непродуктивні втрати первинної сировини. Фактично в даному випадку фінансово-інвестиційне забезпечення спрямовується у запобігання утворенню відходів, а не на ліквідацію наслідків надмірного утворення вторинної природної сировини.

У міру поглиблення децентралізації зростає роль місцевої влади в питаннях поводження з відходами. Потрібна трансформація системи відносин територіальних громад із суб'єктами підприємницької діяльності, у тому числі в частині утилізації

відходів. Істотного збільшення обсягів інвестування можна досягти при розширенні переліку угод державно-приватного партнерства в сфері поводження з відходами. Тому прискорення темпів інвестування проєктів у сфері поводження з відходами на рівні регіонів і територіальних громад пов'язане з удосконаленням законодавства про державно-приватне партнерство. У законодавстві відсутня конкретизація можливих форм державно-приватного партнерства з розміщення, утилізації, видалення та спалювання відходів, тобто не визначені різні моделі співробітництва територіальних громад із приватними партнерами (резидентами та/або нерезидентами), які мають у своєму розпорядженні необхідну матеріально-технічну базу та значний досвід ведення підприємницької діяльності в сфері поводження з відходами [1, с. 9].

В умовах воєнного стану одним з основних пріоритетів політики ресурсозбереження та поводження з відходами виступає утилізація вторинної природної сировини задля виробництва різноманітних видів біологічного палива. Значний потенціал в даній царині концентрується у секторі утворення відходів сільськогосподарського виробництва, обсяги котрих зросли в останні роки у зв'язку зі збільшенням посівних площ експортно орієнтованих сільськогосподарських культур. Створення на рівні територіальних громад регіональних систем поводження з відходами сільськогосподарського виробництва дасть змогу підвищити концентрацію даної категорії відходів, що підвищує привабливість їх переробки з метою налагодження виробництва паливних продуктів.

З огляду на це, магістральною ланкою ресурсозбереження у сільському господарстві виступає забезпечення підвищення рівня утилізації відходів підгалузі рослинництва, що, з однієї сторони, підвищить рівень капіталізації аграрного бізнесу в цілому, а з іншої – зміцнить енергетичну самодостатність територіальних утворень, в першу чергу сільських територіальних громад. Прискорення процесів виготовлення на основі утилізації відходів сільськогосподарського виробництва енергетичних продуктів стане можливим за умови диверсифікації джерел фінансово-

інвестиційного забезпечення через створення на базі суб'єктів аграрного бізнесу та органів місцевого самоврядування кластерних утворень, де буде забезпечена консолідація ресурсів комунального та корпоративного секторів, а це дасть змогу придбати необхідне для виробництва біологічного палива обладнання.

Література:

1. Голян В. Інвестиції в переробку відходів: як подолати пасивність влади та бізнесу. *Дзеркало тижня*. 2018. № 13(359). С. 9.